

بسمه تعالی

برنامه درس: اعمال یدای تخصصی

دانشجویان دکترای تخصصی طب ایرانی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

نام درس: اعمال یدای و جراحی صغیر واحد اختصاصی-اجباری

نیمسال: دوم 1402-1403 دانشکده طب ایرانی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

گروه آموزشی: طب ایرانی

رشته و مقطع تحصیلی: طب ایرانی- دکترای تخصصی (Ph.D.)

روز و ساعت برگزاری: سه شنبه ها - ساعت 8:00 الی 12:00

محل برگزاری: دانشکده طب ایرانی/ سلامتکده احمدیه , کلاس 1

تعداد و نوع واحد: 2 واحد عملی

دروس پیش نیاز یا همزمان: درمان شناسی تخصصی-اعمال یدای (کد 12 و کد 13)

نام مسوول درس: مهرداد کریمی ، M.D., Ph.D.

پاسخگویی به سوال های واحد اعمال یدای: مسئول درس

اسامی اساتید: دکتر غلامرضا کردافشاری، دکتر حوریه محمدی کناری، دکتر آزاده زارعی، دکتر مهرداد کریمی

آدرس: تهران، خ طالقانی، قبل از میدان فلسطین، خ سرپرست شمالی، نبش کوچه تبریز، دانشکده طب ایرانی ، سلامتکده احمدیه

تلفن: 88990837 , 88990838

آدرس ایمیل: mehrdadkarimi@yahoo.com

توصیف کلی درس:

درمان در طب سنتی ایران حول سه محور تدابیر حفظ سلامتی، درمان دارویی و اعمال یدای شکل می گیرد. از جمله خدمات متداول پزشکی در طب سنتی ایران اعمال یدای است. که هم در درمان و در عین حال در بخش مهمی از حفظ سلامتی را نیز دخیل است. اعمال یدای وجه ممیزه ی طب سنتی ایران از سایر مکاتب های طبی است. جایگاه اعمال یدای در درمان طب سنتی ایران مستقل و یا همراه با تدابیرسته ضروریه ودرمان با داروهای طبیعی است. دسته ای از اعمال یدای تهاجمی و منحصر به خروج خون می شود لذا موارد کاربرد آن باید به دقت انتخاب شده ، احتیاط و موارد منع مصرف و ملاحظات استفرافات را کامل رعایت نمود. جهت کاربرد این بخش از درمان نیاز به اطلاعات نظری و عملی وسیع و مهارت های فردی می باشد.

اعمال یدای حیظه ی گسترده ای است که بسیاری از روش های دستی و یا به کار گیری ابزار جهت درمان را شامل می شود. از میان اعمال یدای بادکش گذاری سرد وناری حجامت زالواندازی و فصد و دلک وغمز از پرکاربرد ترین روش ها می باشند. روش های کم

کاربرد مانند حقه قی رایحه درمانی تضمید و تکمید جاناندازی ناف تل گیری و جبر و فتیله گذاری نیز در این واحد آموزش داده به نوعی احیا می شود.

در طی این واحد دستیاران ضمن آشنایی با متون علمی طب سنتی کلیات استفرافات، جایگاه درمانی اعمال یدای در برنامه درمانی، موارد مصرف، نحوه انجام، موارد منع مصرف، احتیاط ها، عوارض و چگونگی پیشگیری از عوارض را خواهند آموخت.

در بخش عملی، دستیاران با نحوه انجام هر یک از روش های مزبور آشنا شده و در برنامه درمانی اعمال یدای رایج در درمانگاه وارد می شوند.

اهداف کلی:

1. آموزش خواص درمانی اعمال یدای مبتنی بر در برنامه های اصیل طب سنتی ایران و شواهد عصر حاضر
2. آموزش نحوه صحیح انجام اعمال یدای و کسب مهارت لازم در درمان
3. انتقال مناسب تجربه ی عملی درمانگران و استادان در حین کسب مهارت

اهداف اختصاصی:

پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

الف- حیطه دانشی:

1. با مراجع معتبر دانش طب سنتی ایران در زمینه اعمال یدای آشنا شده، توانایی دستیابی به متن مورد نیاز و ادراک آن و نحوه انجام، ملاحظات، موارد مصرف و منع مصرف و تاثیر آن بر بیماری ها بر اساس طب سنتی ایران و طب آلپاتی را بداند.
2. اعمال یدای را به نحو صحیحی در برنامه ی درمان بیماران بگنجد.
3. بر حسب نوع بیماری و مزایای هر یک از اعمال یدای بتواند یکی از روش های آموخته شده را در کنار تدابیر صحی و دارویی تجویز کند.
4. روش های مختلف اعمال یدای را که می توانند جایگزین تدابیر صحی و درمان های دارویی و یا دیگر روش های اعمال یدای شوند، بشناسد.
5. کسب توانایی در انتخاب روش خاص از اعمال یدای با توجه به وضعیت بیمار درمان دارویی و تدابیر صحی و تغییر برنامه درمانی بر اساس یافته های بالینی
6. کسب توانایی در بررسی وضعیت بیمار و بیماری نسبت به شروع درمان و طرحریزی ادامه درمان.

ب- حیطه مهارتی:

1. توانمندی انجام مهارت کسب شده با توجه به شرایط خاص بیمار و درمانگر و محیط درمان.
2. توانایی تحلیل و ارزیابی پاسخ به درمان بیمار و بیماری
3. توانایی تنظیم برنامه درمانی اعمال یدای همسو با تدابیر صحی و درمان های دارویی.

ج- حیطه نگرشی:

1. با توجه به ارتباط جسمی با بیمار در حین اعمال یدای، قدرت ارتباط و راهنمایی مناسب بیمار مبتنی بر بستر فرهنگی و روانی را داشته باشد.
2. با توجه به اقدام های مبتنی بر خونریزی یا درد ناک در ارائه اعمال یدای به بیماران، بی رغبتی آنها به انجام اعمال یدای را در نظر گرفته و برنامه درمانی را متناسب با بیمار تغییر دهند.

3. توانایی اطمینان بخشی و ترغیب مبتنی بر دانش به بیماران جهت انجام اعمال یدوی

4. رعایت اصول اخلاق حرفه ای، اخلاق مبتنی بر فرهنگ و آیین و اخلاق پزشکی

روش تدریس:

بیشتر در بخش نظری به شکل سخنرانی و پرسش و پاسخ، توسط دانشجو و کار گروهی می‌باشد. و بخش عملی به شکل کارگاهی برگزار خواهد شد،

منابع اصلی درس:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و منابع الکترونیک مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

1. Brault JS, Kappler RE, Grogg BE. Manipulation, Traction and Massage, Physical Medicine and Rehabilitation. 4th ed: Saunders Philadelphia, Pa; 2000. p. 427 - 47.

2. اخوینی بخارایی، ا. قرن 11، هدایت المتعلمین فی الطب. متینی ج، چاپ دوم، مشهد: چاپخانه دانشگاه مشهد، صص 8-111، 1144 ه.ش.

1. رازی، محمدبن زکریا. قرن 1-4: المنصوری فی الطب. ترجمه: ذاکر، م.ا. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، صص 242، 111، 1181 ه.ش.

4. ابن سینا، حسین، قرن 4-5، القانون فی الطب. القش، زیعور ع. بیروت: عزالدین، بیروت، صص: . م، 1981، ق.ه 1418، 15-211

5. جرجانی، س.ا. قرن 1-5، ذخیره خوارزمشاهی. نسخه عکسی. تهران: سیرجانی س، صص 1-151، 1155 ه.ش.

1. ارزانی، م.ا. قرن 11-12، مفرح القلوب. الهور: سلیم الهور، صص 11-121، 1111 ه.ق. 1915.

1. عقیلی خراسانی شیرازی، م.ح: خلاصة الحکمه، ناظم ا. چاپ اول، قم: اسماعیلیان، صص 81-414، 11-851 ه.ش.

8. گیلانی، م.ک: حفظ الصحة ناصری. چوپانی ر. تهران: المعی، صص 1-152، 1181 ه.ش.

9. قطب الدین شیرازی: تحفه سعديه. نسخه عکسی مدرسه شهید مطهری. صص 9-995.

12. Massage Therapy: An Introduction [database on the Internet]. National Center for complementary and Alternative Medicine. NCCAM. [Cited

Updated August 2010]. Available from: <http://nccam.nih.gov>.

13. Andrade C-K, Clifford P. Outcome-Based Massage from Evidence to Practice. 2nd ed. Philadelphia. Baltimore. New York. London: Lippincott

Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business; 2001, 2008.

14. ابن سینا، ح: قانون در طب. ترجمه: شرفکندی. ج 1. چ ششم. تهران: سروش، صص 111-18 ، 1111ه.ش.

15. Marquart H. Reflex therapy of the Feet. Stuttgart - New York:

Thieme, international School of Reflex therapy of the feet; 2000.

11. جلادت، ا.م. عطارزاده، ف. همایونی، ک: غمزدرمانی در پزشکی ایرانی و مقایسه آن با بازتاب درمانی، سال چهارم، شماره 4، 1191.

18. ابن رشد: الکلیات فی الطب. نسخه عکسی: طالبی ع. شیبان ح. صص 111-24، 1989م.

19. جرجانی، س.ا.، قرن 1-5، الغراض الطبییه و المباحث العالیئیه. ترجمه: تاجبخش، ح. ج 1، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، صص 21-218، 1188.

21. شیرازی، م. قرن 11، تسهیل العالج. مؤسسه احیاء طبیعی. چاپ اول. تهران: جلالدین، ص 114 ، 1188.

21. هروی م. قرابادین صالحی. نسخه عکسی. صص 21-111.

22. ارزانی م.ا.، قرن 11-12، مفرح القلوب. ترجمه: ناظم، ا. باغبان، م. جلد 2، چاپ اول. تهران: المعی، 1191. ، 195ص

23. Ezzo J, Haraldsson BG, Gross AR, Myers CD, Morien A, Goldsmith CH, et al. Massage for Mechanical Neck Disorders: A Systematic Review.

Spine. 2007; 32, 3,353-62 10.1.0000254099.07294.21.

24. Cherkin DC, Sherman KJ, Deyo RA, Shekelle PG. A review of the Evidence for the effectiveness, safety, and cost of acupuncture, massage Therapy, and spinal manipulation for back pain. Annals of internal medicine.

2003; 13.8, 11, P.898-906.11

25. جرجانی، س.ا.، قرن 1-5: ذخیره خوارزمشاهی. ترجمه: اعتمادی، م. شهراد، م. مصطفوی، ج. ج 1 ،

ب) مقالات:

- 1- خداکرمی، ن. حسابی نژاد، م. اکبرزاده باغبان، ع. سلیمانی، ف: تأثیر ماساژ بر رشد و تکامل شیرخواران. فصلنامه علمی پژوهشی توانبخشی: 1189، سال یازدهم، شماره 5، صص 8-14.
- 2- میرزایی، ف. کاویانی، م. جعفری، پ: تأثیر رفلکسولوژی بر اضطراب زنان نخستزا. مجله حیات: 1189، سال شانزدهم، شماره اول، صص 11-15.

Effect of massage on physiological pain responses of blood sampling in infants

MA Rafati Sh, Rejeh N , Tadrissi sd , Karimi M Iranian journal of nursing research 10 (2), 45-53

The effect of cupping therapy on non-specific neck pain: A systematic review and meta-analysis

M Azizkhani, F Ghorat, SMA Soroushadeh, M Karimi, S Yekaninejad Iran Red Crescent Med J

Traditional Dry Cupping Therapy versus Medroxyprogesterone Acetate in the Treatment of Idiopathic Menorrhagia: A Randomized Controlled Trial

SY Mohammad Azizkhani, Fereshteh Ghorat, Sayed Mohammad Ali Soroushadeh...

Iranian Red Crescent Medical Journal 20 (2)

ج) منابع برای مطالعه بیشتر:

- 1- محمدی کناری ح, کرد افشاری غ, اعمال یداوی (مجموعه چهار جلدی), انتشارات یاقوت, 1397
- 2- القانون فی الطب، حسین بن عبدالله ابن سینا، انتشارات دار احیاء التراث العربی-بیروت لبنان، جلد 1، سال 1426 ه.ق..
- 3- خلاصه الحکمه، محمدحسین عقیلی خراسانی شیرازی، انتشارات اسماعیلیان، جلد 2، 1385

نقش و وظایف دانشجو:

الف - کلیات :

1. حفظ و رعایت شئون شرعی و اخلاق پزشکی در کلیه ساعات حضور در کلاس .
2. رعایت مقررات داخلی گروه، دانشکده و دانشگاه

3. رعایت مفاد آیین نامه ها و مقررات ابلاغ شده از وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

الف - بخش نظری کلاس:

1- مشارکت پویا و هدفمند در روند فعالیت های آموزشی کلاس

2- مشارکت فعال در آموزش تکنیک های اعمال یدای

ب - بخش عملی درمانگاه :

1- اخذ شرح حال و انجام معاینه بالینی ، ارزیابی و طرح برنامه تشخیصی درمانی از کلیه بیماران بستری مربوط به خود در اوقات عادی و کشیک و مطرح نمودن تشخیص های افتراقی مناسب .

2- نوشتن دستورات پزشکی تحت نظارت پزشک معالج با دستیار .

3- نوشتن یادداشت های مخصوص آغاز و پایان هر دوره (On-and off-service notes) .

4- نوشتن خلاصه پرونده زیر نظر پزشک معالج یا دستیار مسول در درمانگاه.

5- نوشتن برگه های درخواست اعمال یدای مبتنی ی بر دانش طب سنتی.

6- حضور بر بالین بیمارانی که تحت اعمال یدای می باشند.

7- کنترل علائم حیاتی و مراقبت از بیماران پس از انجام اقدامات درمانی تهاجمی نظیر فصد .

نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:

• ارزشیابی دانشجو شامل ارزشیابی تشخیصی ، تکوینی و ارزشیابی تراکمی یا پایانی است.

ارزشیابی تشخیصی: .

ارزشیابی تشخیصی به منظور تعیین معلومات و رفتار ورودی قبل از واحد اعمال یدای است. از طریق ارزشیابی تشخیصی می توان مشخص کرد که شاگردان معلومات، توانایی ها و مهارت های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند یا نه. ارزشیابی تشخیصی را معمولاً از طریق اجرای سنجش آغازین (preassessment) یا آزمون رفتار ورودی انجام می دهند. بسیاری نیز ارزشیابی تشخیصی را بصورت ترکیبی از آزمون رفتار ورودی و پیش آزمون (pretest) اجرا می کنند.

۲. ارزشیابی تشخیصی به منظور کشف دلایل اصلی مشکلات شاگردان در یادگیری.

۳. ارزشیابی تشخیصی به منظور تعیین معلومات و رفتار ورودی و کشف علل مشکلات شاگردان در یادگیری:

الف- تشخیص شاگردانی که مشکل در یادگیری اعمال یدای دارند.

ب- تشخیص نکات ضعیف و ترمیم آنها.

ج- کشف علل اشتباهات شاگردان:

-عدم توانایی در مهارت‌های پایه.

-عدم آگاهی از روش درست معاینه و درمان.

- ضعف در توانایی‌های جسمی.

ارزشیابی تکوینی: ارزشیابی دانشجو در طول دوره آموزش عملی با فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد یا دستیاران سال‌های بالاتر در کلاس و درمانگاه در واحد اعمال یادوی انجام می‌دهند.

این روش معلوم می‌کند که دستیاران در رسیدن به حد ملاک تسلط، در یادگیری بخش‌های معینی از هدف‌های آموزشی، چه وضعی دارند تا در صورت لزوم، از طریق آموزش ترمیمی، برای رفع اشکالات یادگیری آنان اقدام شود.

آزمون به روش (Patient management Problem) pmp

(2 نمره).

ارزشیابی تراکمی یا پایانی: ارزشیابی دانشجو در پایان دوره که شامل موارد زیر می‌باشد:

- آزمون کتبی تشریحی کوتاه پاسخ، صحیح و غلط و چند گزینه‌ای (12 نمره)

- آزمون عملی به روش (Patient management Problem) (6 نمره)

سیاست‌های در طول دوره:

أ. ساعت حضور و غیاب دانشجویان در سرکلاس توسط مدرس مربوطه ثبت می‌شود.

ب. با توجه به اهمیت شرکت دستیار در مباحث گروهی کلاس، شرکت دستیار طب سنتی در مباحث گروهی منجر به افزایش حداکثر 1 نمره مثبت (بین 0.25 تا 1 نمره) به امتحان پایان ترم می‌شود.

ج. هر دانشجو می‌تواند در کل ترم 3 جلسه غیبت داشته باشد.

ردیف	تاریخ	روز	ساعت	عنوان درس	نام استاد
1	1402/11/24	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های سر و دماغ	دکتر کریمی
2	1402/12/01	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های چشم و بینی و گوش	دکتر زارعی
3	1402/12/08	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های لب، دهان، دندان و لثه ها	دکتر زارعی
4	1402/12/15	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های حلق، لهات و قصبه ریه	دکتر کردافشاری
5	1402/12/22	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های شش و سینه	دکتر کریمی
6	1403/01/21	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های قلب	دکتر کردافشاری
7	1403/01/28	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های ثدی(پستان)	دکتر محمدی
8	1403/02/04	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های مری و معدده، صفاق و سره	دکتر عباسیان
9	1403/02/11	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های کبد، بقران و طحال	دکتر کردافشاری
10	1403/02/18	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های امعا و مقعد	دکتر محمدی
11	1403/02/25	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های کلیه و مثانه	دکتر کریمی
12	1403/03/01	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های مردان	دکتر کردافشاری
13	1403/03/08	سه شنبه	8-12	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های پوست و مو	دکتر زارعی

دکتر زارعی	جایگاه اعمال یداوی در جراحات، مسمومیت ها و سایر بیماری ها	8-12	سه شنبه	1403/03/08	14
دکتر محمدی	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های زنان	8-12	سه شنبه	1403/03/22	15
دکتر عباسیان	جایگاه اعمال یداوی در بیمای های استخوان و مفاصل	8-12	سه شنبه	1403/03/29	16

تاریخ امتحان پایان ترم:

- طبق برنامه اعلام شده در تاریخ 1403/04/13 چهارشنبه امتحان برگزار خواهد شد.

نحوه امتحان پایان ترم:

- سوالات چهار گزینه‌ای، سوالات تشریحی کوتاه پاسخ، سوالات صحیح و غلط، امتحان عملی
- حد نصاب قبولی فراگیران در این درس نمره 14 می‌باشد
- امتحان عملی: در طی دوره به شیوه DOPS پیشرفت شما مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در پایان ترم نیز ارزیابی در بالین نیز انجام می‌شود.